

i zájmem, který o ni byl vzbuzen jejími obranami a útoky protivníků. Byla vnitřně upevněna zavedenými řády ústavními, životními, bohoslužebnými. V čele měla zkušeného, osvědčeného vůdce v B. Lukášovi, jehož autorita mezi Bratřími byla nepochybná. Zatím co v husitské církvi již nehotovost reformace dávala místo hlasu Lutherovu, Bratři si byli vědomi předností své Jednoty jako pečlivě ustavené církve, i když tyto přednosti zakládali v nezasloužených darech Božích. Již na konci IV. kapitoly jsme uvedli jeden z velmi památných bratrských dekretů předchozí doby, jenž řešil otázku, jak se zachovat ke kněžím, kteří by provedli reformaci církve mimo Jednotu. „Pakli sou dostatečnější zvláště při nejpilnějších věcech, na čem jednota služebného shromáždění záleží, a to zprávce [t. j. bratrství kněží] poznají jistě, že stále [a] zkušené jest, mají i dlužní sou s lidem se poddati a poslušností podniknouti“ [D 31]. Starší Jednoty zřejmě neměli za to, že by právě nyní nastal takový případ.

Ano, zprvu nepokládalo vedení Jednoty, na prvním místě B. Lukáš, vystoupení Lutherovo za událost tak závažnou, aby k jeho učení vůbec zaujali stanovisko. Pokud pak pozorovali zájem o Luthera v Čechách, odhadli snadno nehotovost prvotního nadšení. Jako doklad vnitřní neucelenosti husitské církve sledovali, jak nyní jednotliví kněží zaváděli na svůj vrub rozmanité změny ať v učení, ať v bohoslužbách. Brzy se ostatně i u některých českých stoupenců Lutherových projevilo ono známé nepochopení zvěsti o ospravedlnění toliko vírou v mravní uvolněnosti. Dosti příčin, aby se Bratři chovali k novému směru zdrženlivě a bděle.

První styky Bratří s luterstvím i s Lutherem se začaly z iniciativy jednotlivců a měly soukromý ráz. Do Litomyšle přišli velmi brzy po 31. říjnu 1517 *tři mniši z Vratislavě*, kteří tam neobstáli, protože se dali na stranu Lutherovu. Byli to Němci: Michal Weisse, Jan Zeising, jemuž Češi říkali Čížek, a Jan Mnich. Litomyšlský duchovní správce B. Vavřinec Krasonický je přes námitky Lukášovy přijal do Jednoty. Sloužili jí svou znalostí němčiny. Zejména se jménem Weissovým se často potkáme.

Litomyšlským jáhnem byl tou dobou ještě B. *Jan Roh*, jenž

své jméno německy překládal Horn, latinsky Cornu. Narozen někdy mezi r. 1485—1490 v Domažlicích na západních hranicích Čech, uměl dobře německy, což bylo v Jednotě řídkým zjevem. Patrně prostřednictvím vratislavských hostů seznámil se s Lutherovými spisy, a když se brzy potom stal správcem sboru v Bělé pod Bezdězem, užil i místní blízkosti k návštěvě Vitemberku r. 1522, snad v doprovodu Weissově. Zastal tam bratrského jáhna *Beneše Bavorského*, jenž tehdy ve Vitemberku studoval.

Tou dobou byl již Luther upozorněn na Bratry jinou cestou. Jeho horlivý stoupenec *Paul v. Spretten* [Speratus], tehdy nakrátko kazatel v Jihlavě, poslal mu k posouzení několik článků husitských a několik „beghardských“, totiž bratrských. Jednaly hlavně o večeři Páně a Bratřím přičítaly názor symbolický, jako by o chlebu a víně učili jako o pouhých znameních těla a krve Kristovy. To nebyl správný výklad jejich stanoviska; vycházel z nepochopení bratrského rozlišování různých „bytí“ Kristových, jenž je jinak přítomen v nebesích, jinak ve věřícím člověku, jinak ve svátosti. Lukáš, jemuž se věc donesla z druhé ruky, uvedl články na pravou míru. Luthera poučil o bratrském pojetí B. Roh osobně, takže Luther sám Speratovi sdělil, jak Bratři svátost chápou. A doporučil, aby se o večeři Páně nesppekulovalo. Ať se jen prostě věří v přítomnost Kristova těla a krve; jinak ať má věřící dosti na slovech Kristových. Tak zprvu učili Bratři, než je podezírání odpůrců z bludu i vlastní potřeba jednotného učení přivedla k větě formulované Lukášem podle táborského vzoru, že totiž Kristus je ve svátosti přítomen posvátně, duchovně, mocně a pravdivě. Po čase ovšem i Luther upustil od doporučované sprostnosti a vyjádřil své pojetí širší formulací, rozvinutou však jiným směrem.

Diskuse o Bratřích pokračovala ještě r. 1522. Dal k ní nový podnět *Beneš Optát z Telče*, jeden z rozhodně husitských kněží, jenž pěstoval přátelské styky s Bratřími. I on poslal Speratovým prostřednictvím Lutherovi otázky o večeři Páně. Jaký prý je vztah mezi osobou Kristovou a mezi svátostí, a má-li být Kristus v svátosti vzdávána čest poklonou. Luther se nerad vracel k otázkám, které již jednou prohlásil za všetečné. Pokládal je za